

Nader onderzoek aanwezigheid rugstreepad

Waterberging voormalig vliegveld te Bergen

20 juli 2020, versie 1, definitief rapport

Nader onderzoek aanwezigheid rugstreepblad

Waterberging voormalig vliegveld Bergen

Projectleider	M. Korthorst
Auteur	I. Wynia
Kwaliteitscontrole	M. Korthorst
Opdrachtgever	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Contactpersoon opdrachtgever	S. Roodzand
Foto's en afbeeldingen	J. Rotteveel
Projectnummer	M-20-50500.28
Wijze van citeren	Wynia, I. & Korthorst, M. (2020). Nader onderzoek rugstreepblad. M-20-50500.28. Natuurlijke zaken, Heiloo.

© Natuurlijke Zaken

De zakelijke dienstverlening van Landschap Noord-Holland

Postbus 222

1850 AE, Heiloo

088-0064400

www.natuurlijkezaken.nl

Deze QuickScan is een potentie-inschatting naar (beschermde) soorten die in een gebied kunnen voorkomen, in combinatie met een toetsing aan de Wet natuurbescherming. Het veldbezoek betreft een momentopname we beoordelen een locatie op de potentiële aanwezigheid van (beschermde) soorten en geschikt leefgebied voor (beschermde) soorten. Indien bij werkzaamheden in de toekomst toch soorten worden aangetroffen dient gehandeld te worden naar de wet- en regelgeving met betrekking tot de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Mogelijk is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te treffen of aanvullend onderzoek uit te voeren.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	DOEL	4
2	PLANGEBIED	5
2.1	PLANGEBIED	5
2.2	PLANVOORNEMEN EN WERKZAAMHEDEN	7
3	METHODIEK EN VELDWERK	8
3.1	LITERATUUR ONDERZOEK	8
3.2	VELDBEZOEK	8
4	WETTELIJK KADER	9
5	RESULTATEN	11
5.1	VELDBEZOeken	11
6	SAMENVATTENDE CONCLUSIE	13
	LITERATUUR	14
	BIJLAGE I TABELLEN BESCHERMDE AMFIBIEËN IN NOORD-HOLLAND	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft het voornemen om de waterberging van het voormalig vliegveld te Bergen aan te passen. Zodat de waterberging een boezemberging wordt. Hiervoor wordt aan de noord en oostkant van de berging een nieuwe kade aangelegd. Daarnaast wordt een watergang gegraven en een instroomkunstwerk geplaatst ten behoeve van de waterinlaat.

Uit voorgaand onderzoek (Rotteveel & Korthorst, 2019) blijkt dat in de omgeving van de waterberging de strikt beschermde rugstreepad (*Bufo calamita*) voorkomt. Het plangebied kan geschikt zijn als voortplantingsgebied en/of als land- en overwinteringsbiotoop. Dit nader onderzoek dient aan te tonen of de rugstreepad in het plangebied voorkomt.

1.2 Doel

Het nader onderzoek naar de rugstreepad moet uitwijzen of het gebied gebruikt wordt als voortplantingsgebied of als land- of overwinterbiotoop. Hieruit moet blijken of er tijdens de werkzaamheden rekening gehouden moet worden met de soort en/of er vervolgstappen (in de vorm van een ontheffing) noodzakelijk zijn.

2 Plangebied

2.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen ten zuidwesten van de plaats Bergen te Noord-Holland. Het gebied was vroeger in gebruik als vliegveld en is later ingericht als waterberging. Het bestaat uit vochtig grasland en rietland en is geschikt broedgebied voor o.a. weidevogels (figuur 2.1 en 2.2).

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (rode lijn).

Figuur 2.2. Locaties waar de kades worden opgehoogd.

2.2 Planvoornemen en werkzaamheden

De huidige polderwaterberging Vliegveld Bergen moet een extra functie krijgen en geschikt worden gemaakt als boezemerging. Daarvoor worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd (zie figuur 2.5):

Aanleg van een kade aan de noordzijde en oostzijde op een kerende hoogte (na zetting) van NAP 0,2m. Mogelijk moet daarvoor de bestaande waterloop langs de kolonel Sneepweg opschuiven naar het westen, om voldoende ruimte te creëren voor een kade van voldoende hoogte. De huidige 'kade' aan de noord en oostzijde zit op NAP -0,4m. Het gaat dus om een ophoging van 60 cm (na zetting), over een lengte van 1,5 km;

Aanleg van een instroomkunstwerk op de locatie aangegeven op onderstaande tekening. Via dit kunstwerk moet in korte tijd voldoende water kunnen worden afgelaten naar de waterbergingslocatie. Hiervoor wordt momenteel gedacht aan een grote beweegbare stuw van 5 m breedte die voldoende laag gezet kan worden om gecontroleerd een voldoende instroom naar het gebied kan regelen. De instroomconstructie dient toegankelijk te blijven voor onderhoudsmaterieel;

Aanleg van een waterloop die aansluit op de bestaande waterloop in het gebied om het instromende water snel het gebied in te leiden. De waterloop zal voorzien worden van oeverbescherming om uitspoeling van bodemmateriaal te voorkomen. Ook langs de waterloop waarop wordt aangesloten wordt over een beperkte lengte een oeverbescherming geplaatst tegen uitspoeling bij gebruik als boezemerging.

Figuur 2.5 Voorgenomen maatregelen aan de waterberging Vliegveld bergen.

3 Methodiek en veldwerk

3.1 Literatuur onderzoek

In het voorgaande onderzoek (Rotteveel & Korthorst, 2019) is een uitgebreid literatuur onderzoek uitgevoerd naar de soorten die mogelijk voorkomen. Hieruit blijkt dat in de omgeving van de waterberging Bergen de strikt beschermde rugstreepad voorkomt. In bijlage 1 van deze rapportage is een lijst met beschermde amfibieën in de provincie Noord-Holland. Deze lijst geeft inzicht in de verspreiding en de biotoopeisen van de wettelijk beschermde soorten. Deze lijst is opgesteld door Natuurlijke Zaken op basis van diverse bronnen. Belangrijkste bron is de uitgebreide kennis en ervaring als terreinbeheerder van de Noord-Hollandse flora en fauna. Landschap Noord-Holland heeft voor de belangrijkste soortgroepen gebiedsdekkende atlanten (Vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, vlinders en vogels) opgesteld, waarin de verspreiding van (beschermde) soorten is onderzocht. Daarnaast zijn aanvullende bronnen geraadpleegd zoals de NDFF verspreidingsatlas, waarneming.nl, recente (soorten)atlanten (lokaal en landelijk), gebiedsinventarisaties en eigen experts. De bescherming van deze soort verder toegelicht en opgenomen in het wettelijk kader (hoofdstuk 4).

3.2 Veldbezoek

Het nader onderzoek naar de rugstreepad wordt uitgevoerd conform de richtlijnen in het daarvoor geldende Kennisdocument Rugstreepad (versie 1.0, juli 2017, BIJ12).

Het veldonderzoek richt zich op het luisteren naar kooractiviteit op twee geschikte avonden in de tweede helft april en de tweede helft mei. Het luisteren naar kooractiviteit is de meest gebruikelijke methode om de aanwezigheid van de rugstreepad aan te tonen. Rugstreepadden hebben een lange voortplantingsperiode (van begin april tot eind juli), waardoor ze gedurende een lange periode goed te horen zijn. Om aanwezigheid uit te sluiten wordt in juni-juli nogmaals bij geschikte omstandigheden geluisterd worden (BIJ12). Geschikte omstandigheden bestaan uit relatief warme, windstille avonden en nachten, vaak na zware regenval. Indien de aanwezigheid eenmaal is aangetoond, zijn vervolgrondes niet per se noodzakelijk.

4 Wettelijk kader

De bescherming van de rugstreepad is geregeld middels de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn (bijlage 4).

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming ingegaan. Deze wet vervangt de voormalige Boswet, Flora- en faunawet en natuurbeschermingswet 1998. De 'nieuwe' wetgeving volgt dezelfde onderverdeling in bescherming van bossen (hoofdstuk 4), bescherming van soorten (hoofdstuk 3) en bescherming van gebieden (hoofdstuk 2). De rugstreepad wordt beschermend middels hoofdstuk 3. Hieronder wordt een beknopte weergave van dit hoofdstuk gegeven.

Bescherming van soorten (hoofdstuk 3)

Er zijn in de Wet natuurbescherming 3 beschermingsregimes te onderscheiden: de vogelrichtlijn, habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten. Deze regimes zijn grotendeels gebaseerd op Europese wetgeving (vogel- en habitatrichtlijn). De bescherming van de rugstreepad is geregeld via regime 2, hieronder beknopt weergegeven.

Regime 2: Soorten van de Habitatrichtlijn (art 3.5)

Een aantal soorten kennen een strenge bescherming. Dit betreft de soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage 4), of bijlage II bij het Verdrag van Bern, of bijlage I bij het Verdrag van Bonn.

Voor soorten onder dit regime is verstoren te allen tijde verboden. Dit is een verschil met de bescherming van vogels, waar verstoring is toegestaan, mits dit geen effect heeft op de gunstige staat van instandhouding. Het is nog onbekend hoe omgegaan moet worden met vogels die in bijlage II van het Verdrag van Bern staan. Voor deze vogels zou in principe verstoring ook ten alle tijde verboden zijn. Voor een ontheffing op de verboden wordt een zware toets toegepast.

Kader 1: Verbodsbepalingen soorten van Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wet natuurbescherming)

1. *Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.*
2. *Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.*
3. *Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.*
4. *Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.*
5. *Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.*

Ontheffingsgronden soortbescherming

Indien er verbodsbepalingen overtreden worden moet een ontheffing worden aangevraagd. Voor bepaalde handelingen is geen ontheffing van de verbodsbepalingen nodig als:

- Er maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen;
- Er een vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, gedragscode, beheerplan Natura 2000, programmatische aanpak of een ministeriële regeling.

Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- a. Geen andere bevredigende oplossing;
- b. Sprake van een in de wet genoemd belang;
- c. Geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Of er sprake is voor een bij wet genoemd belang is verschillend per beschermingsregime van de soort. De verschillende belangen zijn per regime aangegeven. (Regime 2 voor de rugstreepad).

Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming valt ook de zorgplicht. Deze geldt voor alle in het wild levende planten en dieren. Dit houdt in dat men nadelige gevolgen voor planten en dieren, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

5 Resultaten

5.1 Veldbezoeken

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden op 23 april 2020 en 28 mei 2020 door een deskundig ecooloog van Natuurlijke Zaken*.

De eerste ronde vond plaats in de eerste helft april, 23 april. Het was die nacht 16 graden en windstil. Tijdens het veldbezoek is in de waterberging geen kooractiviteit van de rugstreepad waargenomen. Wel is de soort gehoord buiten het plangebied, in het Ecodorp Bergen en ter hoogte van Groeneweg 34 (zie figuur 5.1). Het Ecodorp Bergen ligt op ongeveer 400 meter afstand van het plangebied. Hier zijn enkele tientallen exemplaren gehoord. De Groeneweg 34 ligt op ongeveer 550 meter, hier zijn slechts enkele exemplaren gehoord.

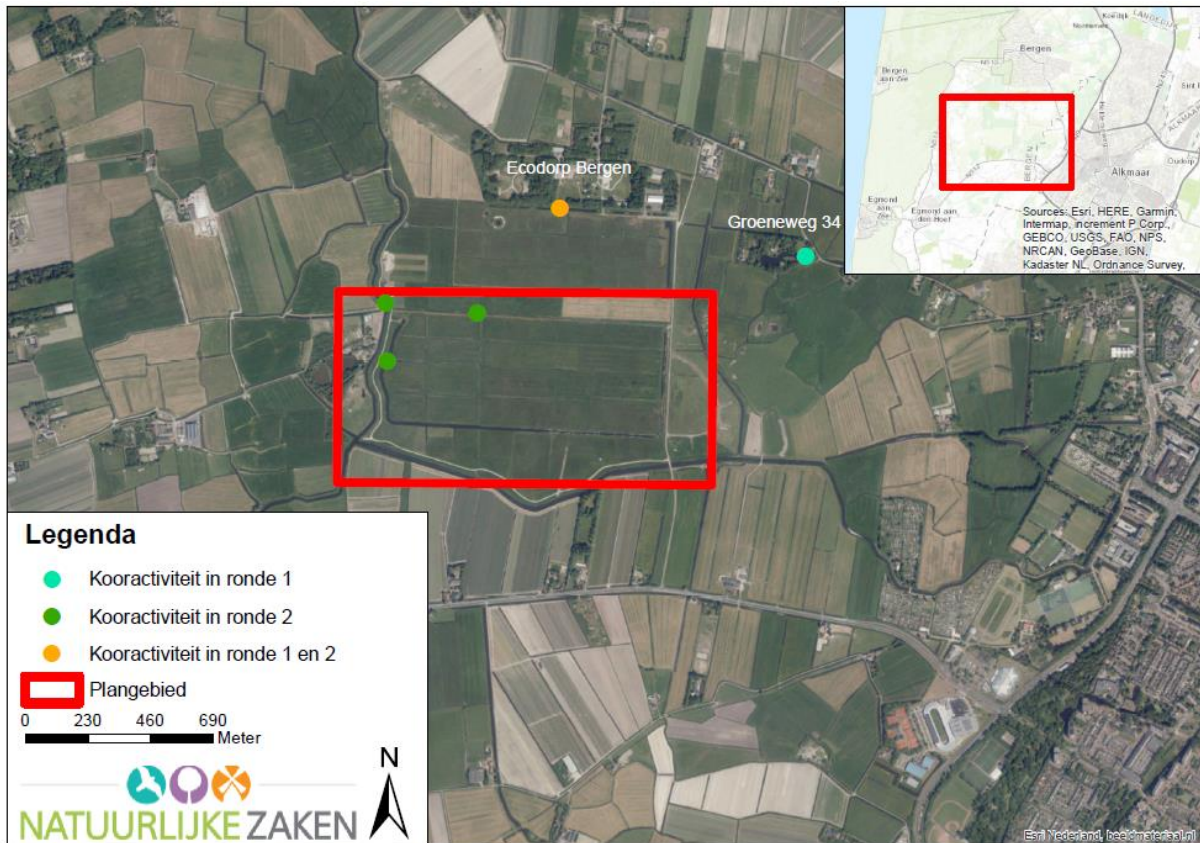
Rugstreepadden, met name juveniele, kunnen afstanden tot 5 km afleggen op zoek naar geschikt leefgebied. Dit gebeurt in willekeurige richtingen, niet geleid door vegetatiestructuren. Dit betekent dat het niet uitgesloten is dat de soort naar het plangebied komt. Hierom is voorkomen nog niet uit te sluiten en dient een vervolfbezoek in de tweede helft van mei plaats te vinden.

De tweede ronde heeft plaats gevonden in de tweede helft van mei, donderdag 28 mei. Het was die nacht 15 graden en er stond een windkracht 2. Er is die dag geen neerslag gevallen. Tijdens het veldbezoek is kooractiviteit van de rugstreepad waargenomen, zowel buiten als in het plangebied.

Buiten het plangebied is de soort gehoord in het Ecodorp bergen. Op deze locatie worden veruit de meeste exemplaren gehoord (enkele tientallen).

Binnen het plangebied zijn slechts enkele exemplaren gehoord (zie figuur 5.1). De kooractiviteit is gehoord in de sloot aan de noordzijde, de watergang in het noordwesten en de sloot aan de westkant van plangebied. In totaal zijn er 3 tot 5 exemplaren gehoord binnen het plangebied.

** De ecologen van Natuurlijke Zaken hebben veel ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige' zoals omschreven door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Alle ecologen van Natuurlijke zaken hebben op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding genoten met als zwaartepunt ecologie.*

Figuur 5.1. Locaties van de kooractiviteit van de rugstreepadden.

6 Samenvattende conclusie

Tijdens het tweede veldbezoek is kooractiviteit van enkele rugstreepad binnen het plangebied waargenomen. Veruit de meeste exemplaren bevinden zich buiten het plangebied, in Ecodorp Bergen op 400 meter afstand van het plangebied. Hier is zowel de eerste als de tweede ronde kooractiviteit van enkele tientallen exemplaren gehoord.

De aanwezigheid van rugstreepadden met kooractiviteit duidt erop dat het plangebied gebruikt wordt voor de voortplanting van de soort. De bescherming van de rugstreepad is geregeld middels de Europese Habitatrichtlijn (bijlage 4) en de Wet Natuurbescherming. Dit betekent dat verstoring van deze soort ten alle tijden verboden is. Dit betreft zowel individuen van de soort, als voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Hierom zijn vervolgstappen noodzakelijk.

Ontheffing Wet natuurbescherming

Een ontheffing van de Wet natuurbescherming dient aangevraagd te worden bij de omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN). Op de website van de omgevingsdienst dient het aanvraagformulier soortenbescherming ingevuld en ingediend te worden. Bij de aanvraag dient de aanvrager aan te tonen dat er geen andere oplossing bestaat dan het verstoren, verjagen, doden of vernielen van de betreffende flora of fauna. Daarnaast dient aangetoond te worden dat er een in de wet genoemd belang speelt. De aanvraag om een ontheffing dient goed gemotiveerd te zijn en (mogelijk) voorzien van een mitigatie- en compensatieplan, waarbij vaak deskundig onderzoek noodzakelijk is.

Literatuur

Rapporten

BIJ12. (juli 2017). Kennisdocument Rugstreepad. versie 1.0. Utrecht: BIJ12.

Herder, J., Hamers, J., & Dekker, K. (2010). Atlas van de Noord Hollandse amfibieën en reptielen 1980-2010. Landschap Noord-Holland, Stichting RAVON.

Rotteveel, J., & Korthorst, M. (2019). Quicksan Wet natuurbescherming. Waterberging voormalig vliegveld Bergen. M-19-50500.73. Heiloo: Natuurlijke Zaken.

Websites

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

ww.bij12.nl

www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage I Tabellen beschermde amfibieën in Noord-Holland

Amfibieën

Soort	Artikel	Biotoop	Regio
Alpenwatersalamander	3.10	Allerlei typen water, visarm, niet snelstromend	Ten zuiden van Hilversum, sporadisch rond Amsterdam/Haarlem
Boomkikker	3.5	Visvrije, zonnige gelegen en matig voedselrijke wateren met oever- en watervegetatie	Amsterdamse waterleidingduinen
Heikikker	3.5	Vochtige dichte vegetaties: heide, veen, moeras, graslanden, duinen	Het Gooi, Texel
Kamsalamander	3.5	Kleinschalig landschap met afwisseling tussen bos, struweel, houtwallen, rietkragen, graslanden	Het Gooi
Poelkikker	3.5	Hogere zandgronden, heide, hoogveen	Texel, Duingebied rond Castricum en Het Gooi
Rugstreeppad	3.5	Open, droge en warme terreinen in een pionierstadium	Gehele provincie m.u.v. intensief agrarisch gebied

de zakelijke dienstverlening van Landschap

Landschap Noord-Holland

Postbus 222

1850 AE Heiloo

Tel. 088 - 006 44 00

www.landschapnoordholland.nl

info@landschapnoordholland.nl